

IVAN CANKAR: POHUJŠANJE V DOLINI ŠENTFLORJANSKI

Pohujšanje v dolini šentflorjanski je izšlo decembra 1907. Kljub temu, da je Cankar zanjo porabil približno štirinajst dni, spada pod eno izmed prelomnih del slovenske dramatike. Drama spada v Cankarjevo zrelo obdobje pisanja dramatike. To farso je izdal pod naslovom Zgodbe iz doline šentflorjanske, leta 1908, med katere zlasti spadajo novele Razbojnik Peter, V mesečini, Mrovec in njegova slava. Povezal jih je in jim dal dramsko obliko igre v treh dejanjih. Napisana je v prozi, za lirski dialog med Petrom in Jacinto, ki je v drugem dejanju, pa je uporabil petstopični jamb po zgledu Shakespearove dramatike.

RAZLAGA NASLOVA:

Dolina šentflorjanska je simbol "prelepe in oboževane", kakor tudi mačehovske in zaničevalne domovine. Dolina je samozadostna in izpraznjena in je kot znak za stanje Slovenije. Prvič se je kot simbol pojavila v noveli *Iz življenja odličnega rodoljuba*.

V tem delu je pohujšanje umetnost, ki jo prineseta Peter in Jacinta v šentflorjansko dolino.

GLAVNE OSEBE:

Krištof Kobar: imenovan Peter, umetnik in razbojnik, ki izsiljuje možne nezakonske očete

Jacinta: popotnica, družica Petra, mu pomaga pri izsiljevanju

Župan: častivreden, debel rodoljub, vedno verjame kar govori

Županja: rejena, gospodovalna, nečimrna žena župana

Dacar: obsojeni grešnik doline šentflorjanske

Dacarka: njegova jezikava žena

Ekspeditorca: jezikava ženska

Učitelj Šviligoj: je rodoljuben, bogaboječ in nedolžen, ne pozna grešnikov in jim ne sodi, ker sam ni grešnik

Notar:spodoben star mož, v katerem se skrivajo stari grehi

Zlodej: je zanemarjen in šepajoč, z vedno kislim in zlovoljnim obrazom, tudi on pomaga Petru pri njegovem izsiljevanju. Zlodej je tudi faustov motiv, ker sta Faust in hudič naredila pogodbo, v Pohujšanju pa je tudi nekakšna pogodba med zlodejem in Petrom in sicer zato, ker je zlodej Petru pomagal pri njegovih sleparijah, izsiljevanjih...

OBNOVA:

V šentflorjanski dolini se na zunaj spodobni malomeščani na skrivaj predajajo pregreham, o čemer govori najdenček, sin nezakonskega očeta, ki so ga našli pred leti pod vrbo. S tem skrivnim grehom jih ujame v past razbojnik in umetnik Peter, ki pride v šentflorjansko dolino izsiljevati možne nezakonske očete. Zapeljuje jih z lepo Jacnito in z zlodejevo pomočjo, dokler ne zavlada kot ciničen gospodar hlapcem in hinavcem. Šele na koncu farse se izkaže, da je namišljeni najdenček znan razbojnik Krištof Kobar.

MOTIVI IN TEMATIKA:

Pohujšanje je eno Cankarjevih motivno-tematsko najbolj kompleksnih del, ki vsebuje vprašanja o stanju človeštva, njegovem odnosu do sveta, umetnosti, morale, ljubezni, domovine, konformizma, oblasti, občutka izpraznjenosti, volje do moči...

Najkonkretnjši motiv je velikotrško malomeščanstvo, njegovega licemerstva, potuhnjenosti, stremuštva, lažne morale. Te lastnosti imajo liki župana, županje, dacarja, učitelja, notarja, cerkovnika... Vendar se tematske in idejne plati njegove farse ne smejo omejevati z njegovo kritiko, posmehom takratni slovenski družbi, saj gre za eno izmed njegovih najbolj kompleksnih stvaritev, ki presega svet socialnega in sega na področja bolj temeljnih problematik. Ena izmed problematik je Cankarjeva preinterpretacija motiva Fausta. Goethejevega znanstvenika zamenja z razbojnikom-umetnikom, kar mu omogoča jasnejšo in celovitejšo problematizacijo tematike umetnosti in umetnika, njunega odnosa z okoljem, družbo, domovino.

ZGRADBA IN SLOG:

Cankar je v to dramo vključil dekadenco in simbolizem. Cankarju naj bi bil najbližje lik Petra, ker je popotnik simbol hrepenenja, iskanja neke poti. V Pohujšanju prihaja do nesoglasja med radikalno in čisto novoromantično tematiko senzualnosti, dekadence in nekaterimi slogovnimi prijemi takratne ljudske komedije, farse in burke. Cankar v delo vpeljuje verzne vložke, ki postajajo kar celi odstavki in jih povežemo s Shakespearovo obliko pesniške igre. Za to dramo je značilno umetno prehajanje besedila iz proze v verz in iz realizma v poetičnost.